

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מבוא לאתיקה ופילוסופיה פוליטית - חלק ב - 15200

תאריך עדכון אחרון 25-10-2025

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: פילוסופיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2026

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): עודד נעמן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: oded.naaman@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ב' 15:00-16:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

- בחלק השני של 'מבוא לאתיקה ופילוסופיה פוליטית' נדון בשאלות בפילוסופיה פוליטית ומטא אתיקה.

מטרות הקורס:

מטרתנו לגלות שאלות, רעיונות ומחשבות שסייעו לנו להבין את המציאות הפוליטית והמוסרית של חיינו. חלק מהרעיונות שנדון בהם עיצבו את המציאות הפוליטית והתרבותית שלנו; בעזרתם נוכל אולי גם אנחנו לשנות את המציאות הפוליטית והתרבותית שלנו לטובה. הקורס הוא רחב מנעד, כלומר, נציץ כאן אל עולמות מחשבה אדירים שלא יהיה לנו זמן ומקום להעמיק בהם. אחת ממטרות הקורס היא לחשוף את העולמות האלה בפניכם ולעודד אתכם להמשיך ולחקור אותם בכוחות עצמכם ובהזדמנויות נוספות. גם כשלומדים פילוסופיה מאחרות ואחרים תמיד לומדים פילוסופיה בעצמנו.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להגדיר את השאלות המרכזיות במטא-אתיקה ובפילוסופיה פוליטית בת זמננו. להבין את השלכותיהן העיוניות והמעשיות, ולהעריך באופן ביקורתי את הטיעונים השונים בעד כל עמדה.

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

נתחיל בפילוסופיה פוליטית ונשאל על אודות הקשר בין כוחו של השליט לסמכות שלו, נדון בהצדקות דתיות לסמכות השליט ובהצדקות ליברליות לסמכות השליט; נבחן רעיונות מרכזיים בפילוסופיה פוליטית ליברלית במאה העשרים, נדון ביחס בין ליברליזם לאפליה גזעית ובביקורות פמיניסטיות על ליברליזם; נקדיש שיעור לאנרכיזם ושיעור למחשבה פוליטית ליברלית בישראל. בחלק השני של הקורס נדון בשאלות במטא-אתיקה. נבחן את הקשר בין סמכות האל לסמכות המוסר ואת הקשר בין אבולוציה למוסר, נדון בשאלה האם המוסר הוא אובייקטיבי או סובייקטיבי ולבסוף נדמיין את האדם הא-מוסרי, שכלל לא אכפת לו ממוסר, ונעמוד על טיבה של מוטיבציה מוסרית.

חומר חובה לקריאה:

(חובה לקרוא רק טקסט אחד מכל סעיף)

1.

חופש פוליטי: מיתוס, היסטוריה, רעיון

• תוקידידיס, תולדות מלחמת פילופונים, ספר ראשון כ', ספר שישי, פסקאות: נד', נו', נז', נח', נט'.

-
- Vincent Azoulay, *The Tyrant-Slayers of Ancient Athens*, chapter 1
• אטיין דה לה בואסי, קטעים מתוך השתעבודות מרצון

2.

- סמכות השליט אינה אלוהית אלא אזרחית
- תומאס הובס, לוויתן (פרקים י"ג, י"ד, ט"ז עד פסקה 75; י"ז, י"ח; כ"א מפסקה 109 עד 111)
- רוברט פילמר, פטריארכה (פרקים א' ו-ב')
- - ג'ון לוק, אגרות על הסובלות (עמ' 36–39 בעברית או 25 עמודים ראשונים בגרסה האנגלית) ו שתי מסכתות על ממשל המדיני (פרק ז' סע' 88 עד הסוף; פרק ט' עד י"א' כולל).

3.

- סמכות השליט היא סמכות העם על עצמו
- ז'אן-זאק רוסו, על האמנה החברתית (ספר ראשון, ספר שני עד פרק ד' כולל)
- Michael Rosen, *The Problem of Ideology*

4. המסורת הליברלית במאה העשרים

- Jeremy Waldron, 'The Theoretical Foundations of Liberalism'
- John Rawls, excerpts from *A Theory of Justice*
- Robert Nozick, excerpts from *Anarchy, State, and Utopia*
- Raymond Geuss, excerpts from *Political Realism*

5.

ביקורות על ליברליזם

- Jane Mansbridge and Susan Moller Okin, 'Feminism'
- Annette Baier, 'The Need for More Than Justice'
- Charles Mills, 'Racial Liberalism'
- דו בויוז, קטעים מתוך נשמתם של השחורים

6.

אנרכיזם

- קרופוטקין, קטעים מתוך כיבוש הלחם
- James Scott, excerpts from *The Art of Not Being Governed*
- אמה גולדמן, 'האנרכיזם – משמעותו האמיתית'
- חיים גנז, אנרכיזם וחובת הציות לחוק, מבוא ופרק 1.

7.

ליברליזם ישראלי

- אבישי מרגלית, קטעים מתוך החברה ההגונה
- ענת מטר, קטעים מתוך דלות המוסר

8.

אלוהים כמקור המוסר

• אפלטון, אותיפרון

- Norman Kretzmann, 'Abraham, Isaac, and Euthyphro: God and the Basis of Morality'
- Robert Merrihew Adams, 'Divine Commands'

9.

אבולוציה ומוסר

- Franz de Waal, 'Morally Evolved'
- Christine Korsgaard, 'Morality and the Distinctiveness of Human Action'
- Sharon Street, 'Does Anything Really Matter or Did We Just Evolve to Think So?'

10.

האם המוסר אובייקטיבי או סובייקטיבי?

• J. L. Mackie, 'The Subjectivity of Values'

• R. Jay Wallace, 'Moral Subjectivism'

• דוד אנוך, 'מדוע אני מאמין באובייקטיביות של המוסר (ומדוע, בעצם, גם את/ה)'

11.

ללא מוסר

• Bernard Williams, 'The Amoralist'

• Philippa Foot, 'Morality as a System of Hypothetical Imperatives'

• H. A. Prichard, 'Does Moral Philosophy Rest on a Mistake?'

• T. M. Scanlon, excerpts from What We Owe to Each Other

חומר לקריאה נוספת:

אין

מרכיבי הציון הסופי:

מבחן ממוחשב בחוות המחשבים 100 %

מידע נוסף / הערות:

אין